

Sokół wędrowny w lasach

Sławomir Sielicki

Stowarzyszenie Na Rzecz Dzikich Zwierząt "Sokół"

Sokół wędrowny jest gatunkiem kosmopolitycznym, tzn. występującym prawie na całej ziemi. Na większości swojego areału występowania gniazduje na półkach skalnych w górach. Na dalekiej północy natomiast na ziemi, co jest jednak tożsame z półkami skalnymi w górach. Jedynie w rejonie morza Bałtyckiego zajmował gniazda innych ptaków na drzewach, którego centrum była Polska. Nowym ekotypem, powstałym w połowie ubiegłego wieku, jest ekotyp miejski/zurbanizowany. Powstał on w momencie, kiedy człowiek zaczął stawiać sztuczne góry, tzn. drapacze chmur czy wysokie budowle przemysłowe. Jest to jednak pewna odmiana ekotypu górskiego. Kiedy w latach 50-tych i 60-tych ubiegłego wieku sokół wędrowny wyginął na większości swojego światowego areału, przetrwały jedynie nieliczne populacje, występujące głównie w pewnej odległości od intensywnej gospodarki człowieka. Ekotyp leśny najprawdopodobniej wyginął całkowicie, przynajmniej w Europie zachodniej i centralnej. Jeśli gdzieś mógł przetrwać, to jedynie na terenie Rosji, która nie było jednak dostatecznie zbadana i nie mamy potwierdzonych danych z tych terenów.

Ostatnie znane gniazdo sokoła wędrownego w Polsce zostało znalezione w roku 1964. Później przez kilkadziesiąt lat stwierdzano jedynie pojedyncze obserwacje tego gatunku na terenie Kraju. Prace nad restytucją gatunku rozpoczęli sokolnicy na początku lat 90-tych ubiegłego wieku. Wypuszczono na wolność już ponad tysiąc sokołów pochodzących z hodowli. Pierwsza próba lęgu nastąpiła w roku 1998 na PKiN. Pierwsze udane lęgi nastąpiły w 1999 na kominach wrocławskiego ANWILU i Toruńskiej Elany. Pierwsze gniazdo nadrzewne pojawiło się jednak dopiero w roku 2010. Obecnie mamy w Polsce około stu par lęgowych, podzielonej mniej więcej po równo pomiędzy trzy ekotypy: miejski, górski i leśny. Gniazda leśne pojawiły się najpóźniej, ale w ostatnich kilku latach ten ekotyp rozwija się najintensywniej. Sokoły chętnie zajmują gniazda kruków, bielików, innych ptaków drapieżnych oraz bardzo chętnie platformy montowane dla rybołówów. Aby utrzymać poszczególne pary w stałych miejscach lęgowych, zamieniamy naturalne gniazda na sztuczne platformy, które są trwalsze od naturalnych gniazd.

W celu monitoringu, ale również propagowania ochrony tego gatunku, w wielu gniazdach zamontowaliśmy kamery i udostępniamy podgląd on-line, w tym dwa podglądy z gniazd leśnych. Pierwszy podgląd z gniazda sokołów udostępniliśmy już w roku 2002 z wrocławskiego MPECu. Obecnie realizujemy już transmisje z 25 gniazd i przygotowujemy następne.